

Haberler ortaya çıkınca *çok eşlilik* konusunda yazmak için uygun bir zaman olduğunu farkettim. Hem *gündemin tanrısına* bir nevi salavat, hem de eşim şu sıra *kesin yatak istirahatiyle* bağlı olduğu için söylediklerimin ceremesinden sıyrma ihtimali, hani belki dayak yemeden yırtarız gibisinden...

Konu hemen herkesin ne diyeceğini bildiğimiz konulardan biri. (Benim ne diyeceğimi biliyor musunuz?) Herkes meşrebine ve *ideal* bir takım insanlara nisbetle konuşacak, sonra herkes bildiğini okumaya devam edecek, falan filan.

Evlilik tuhaf bir kurum, daha da tuhafı bunun *aşkla* ilgisinin kurulması. Evliliğin ortaya çıktığı zamanlarda böyle bir korrelasyon yoktu, *severek evlenmek* dediğimiz icat çok yeni. Bu sebeple evliliğin anlamı konusunda pek bir uzlaşma yok, nesil farkına yüzyılların mirası eklenince garip tasavvurlar ortaya çıkıyor. Çok eşliliğin bu kadar kötü görülmesinin altında, bir insanın birden fazla eşini (evlenecek kadar) sevmeyeceği, biri haricindekileri aldattığı gibi bir anlayış mevcut. Doğru olabilir, bu konuda pek tecrübem yok, aynı anda iki kadına aşık olmayı denemedim ama bu kavgadaki asitliğin kadının *aldatılma* konusundaki hassasiyetinden kaynaklandığını düşünüyorum. Çok eşlilik aldatmanın legalize edilmiş hali gibi geliyor olmalı.

Erkeklerin, itiraf edince inşallah gözümüz çıkmaz, genetik bir *harem merakı* var. Sosyal, moral ve ekonomik hiçbir kaybı olmayacaksa, erkeğin yeni sevgili edinmeye çalışması gayet normal; ama *kayıp olmayacaksa* kısmı günümüzdeki çoğu erkek için geçerli değil, çok defa bir sevgiliyle mutlu olmak varken, ikisiyle mutsuz olmak ihtimali çok kuvvetli. O sebeple akıllı erkekler genelde böyle maceralara girmez ama anlaşıldığı kadarıyla erkeklerin IMF başkanı veya üst düzey siyasetçi olmak için bile akla pek ihtiyacı yok.

Erkeklerin tabiatını boşverip, *uçkurlarını tutsunlar* demek, tabi, en basit yol. Kadınların (bilhassa bekar olanlarının) bu *uçkur tutma* konusundaki yaklaşımları gerçekten çok çekici, o kadar ki erkeklerin uçkur sevdasını tamamen terkedip, kadın cinsiyetle münasebeti arkadaşlık düzeyine indirmeleri neticede daha muhtemel. Okuduğumda arka planda *cırlı cırlı bir ses* duyduğum bazı yazılara bakıyorum ve kadın cinsinin tamamını temsil etseler, uçkurumu unutmayı tercih edeceğimi düşünüyorum. Evet, erkekler pis, zaten uçkurlarından başka düşündükleri de yok.

Evlilik danışmanı kadının söylediğini okuyunca, meselenin neden bu kadar alevlendiğini merak ettim. Çünkü kadının derdi erkek cinselliğinden çok, *bir şekilde* o erkeklerin metresi olmuş kadınların kanuni bir güvenceye kavuşması. Çok eşlilik söz konusu olduğunda bazı kadınların erkeklere ateş püskürmesini anlıyorum ama neden metres olmayı, müteaddid eş olmayı kabul eden kadınlara karşı sessiz kaldıklarını merak ediyorum. Erkeklerin tab'an kötü olduğunu kabul ettik, tamam, ama hemcinsleriniz neden *ağa düşürülmüş zavallı*? Erkeğin *biri ile* aldatmadan aldatması mümkün olmadığına göre, o birinin de burada bir dahli yok mu? Kadınları bu meselede bu derece edilgen düşünmek bana çok garip geliyor.

Bunu sorarsanız, herhalde maddi sebeplere bağlarlar, ancak bu o kadar da doğru değildir. Maddi sebepler *ikinci eş* konusunda rol oynayabilir, ancak kadının madden ayakta durabildiği bir çok durumda

metres olmayı kabul etmesinden işin başka tarafları olduğunu seziyoruz.

O zaman diyeceğiz ki, bu mesele sadece erkeğin ve metresin meselesi değildir, bazı erkekler, bazı kadınlarla eşlerini aldatır, bazı ilk eşlerin de bu konuda dahli olabilir. Suçun tamamını erkeklere yıkıp kurtulamazsınız.

Eskiden evliliğin aşkla/sevgiyle alakası, saygıyla alakasından daha azken ve evlilik kadın için temelde sosyal güvence anlamına geliyorken oluşmuş bazı izinleri, bugünün *gizli nikahlı* dünyasına uygulamaya çalışınca gariplikler başlıyor. Bunun dini taraflarını görmezden gelmek mümkün değil, ancak meselenin sadece dini olduğunu düşünmek de anlamsız, dinle ilgisi *bayram namazı* ve *kurban* gibi gelenekler üzerinden devam eden erkeklerin, dinden çok geleneği takip ettiğini görmek zor değil, farz olan sabah namazında horul horul uyuyup, vacip olan bayram namazında camiye koşmanın da, kendine yediremediği için *etrafından gizli* nikah kıydırmanın da acı ve komik olduğunu göremeyecek halde çoğu.

Bununla beraber *tek eşlilik* idealinin de gerçek dünyada pek tutmadığını görmek zor değil. İdeal erkekler, ideal kadınlarla evlenirse, eh, belki ama evliliği böyle bir faraziye üzerine bina edemiyoruz. Bu konuda hemen her zaman *duruma göre* karar vermek gerekiyor. *Hayır hiçbir durumda olamaz* demek meseleyi çözümüyor, ama *evet, her durumda mümkün* demek de istismar üretiyor.

Mutlakçı-Durumcu konumun *mutlakçı* tarafını da açıklayarak bitirelim. Genel bir ölçü olarak, çok eşlilik mümkün olsa bile, ikinci eşin daha önce evlenmiş olması gibi bir şart gözetmenin uygun olacağı kanaatindeyim. (Yani bir erkeğin ikinci eşi, ilk defa evleniyor olamaz.) Bu *lafa geldiğinde* çok eşliliğin toplum için faydalarından bahsedenlerin bahsettiği tüm nimetleri karşılar, bekaretle kafayı bozmuş erkeklerle dolu bir toplumda boşanmış kadınlar için de uygun bir çözüm olabilir, erkeklerin de bir çoğunun sırf uçkur merakından girdiği maceralara ne şekilde bakacağımızı gösterir. (Benim bu kriterle boşanmış kadını aşağıladığım veya kadını ikinci sınıf gördüğüm veya buna benzer birçok şey söyleyebilirsiniz, o retorikten açınca *kadın ve erkeğin her durumda eşitliği* dışındaki hiçbir söz tartışmayı bitirmez, ancak bu da benim ilgimi çekmeyen bir slogandır. Eğer *kadın erkek eşitliği* doğal bir durumsa benim için sorun yok, eşit olmaya devam etsinler, ama doğal veya yapay sebeplerle eşit değilse buradaki meseleyi düşünmek, sloganları tekrar etmekten yeğdir.)

Aldatmanın pek önemli bir kabahat görülmediği günümüz dünyasında bunlar naif laflar. Kendini ikinci eş (veya *gerçek sevgili*) gören ama hiçbir kanuni hakkı olmayan ve hikayedeki üç kişiden en çok zarar edeni olan kadınların hukukunun ne olacağını sorunca da, hepimiz bir anda *tek eşçi* oluveriyoruz.